

teeken) der
'algemeen,
rament (ook
merk der

collega Bel-
rdig behulp-
prijn der ont-
niet. Haar
de belijdenis
r ware kerk
dr de Bondt's
is. Feitelijk
ser, dat de
der ware
te noemen,
s prof. Hepp
neemt, dan

"noodzaak"
aan, — maar
ade nummer;
dan meteen
er de Kaaian
rd, te beant-
K. S.

bus de causis.
Symbola per-
sonum nominat.
quilt... Fraus
clesia Romana
Ecclesiae in
vitis sacramen-
tint, Baptismus
non potuerunt,

m, quibus dis-
per Sacramenta
e distinguuntur
r de kenterke-
ar hebben ook
terk. Maar de

, dat onder-
il verkeert".
hem en prof.
rna aan „een
om we over
antwoord
nog onlanga.
orkeur prof.
i kies". Onze

rots de zoo-
Sneek". Wat
leel over het
oliceerd over
it beteekeend,
zouden be-
ificatie aan-
luit, dat men
n mag, kan
sturen. Prof.
synode, toen
steekend, mij
? En — was
rof. Kuyper?
elen van dr
Douma (op
an onze ant-

tingen, over
aar één ding
eiden malen
aar ik vond
ot bewijs te
t het zwijgen

i prof. Hepp
op de beant-
dr de Bondt

l meelevende
n. Het doet,
leden week),
ernemen, dat
had moeten
week? Maar
London—To-
k van H. Y.
één van de
dendenaars"
ol. 248) geeft
r verklaring,
letterlijk van
schiedkundi-

K. S.

reed gebaar.
en aankwam,
wat beloofd

n het domme
wèrkelijk ge-

Zoo komt de antichrist naderbij. O neen, we trekken in onze verbeelding hem geen pakje aan, waarvan de snit een coupeur van deze eeuw zou verraden.

Maar hij komt. Weer is een volk een stuk van zijn invloed kwijt gemaakt aan godloochenars en kerkverwoesters. En de nazi-geestverwanten, die hen pas recht zouden bestrijden, plukken er de vruchten van... Waar zijn ze, die nog den moed hebben, de muren en straten te bekladden met „Mussert of Moskou"? Men mag geen hoofd van bevriende staten beleedigen. Artikel zooveel. Maar hoofden van staten zijn tegenwoordig partijmensen in optima forma. Het wordt er in de wereld niet beter op. De tegenstellingen verscherpen zich. Maar ze worden meer en meer principiëel. Want Christus komt nabij. Heft het hoofd op: de adventsklokken hebben toch geluid, en Rusland noch Duitschland hebben dat kunnen verhinderen.

Evenmin als de spionnen, die tusschen ons door glijden.
K. S.

HULP OPLEIDING PREDIKANT ARGENTINIË.

In vriendelijken dank ontving ik van dhr W. G. Jr te Monster f 1,— met een vriendelijk woord over den arbeid van ons blad, waarvoor ik hem ten zeerste dank. Volgende week een nadien ingekomen gift.

K. S.

DE HEILIGE SCHRIFT OF GODS WOORD. (III.)

God heeft Zijn woord in de Heilige Schrift door menschen dienst doen geven op onfeilbare wijze en met absoluut gezag.

De Heilige Schrift is het woord Gods in eigenlijken en vollen zin en in algeheelen omvang.

Wel is zij ook het woord van menschen. Profeten spreken daarin, dichters zingen, historici verhalen, apostelen schrijven. Wij lezen dan ook: Jesaja profeteerde van u, Matth. 15:7, David noemde, Matth. 22:43, ik heb het eerste boek gemaakt, Hand. 1:1, ik, Paulus, zeg u, Gal. 5:2, Judas, dienstknecht van Jezus Christus, en broeder van Jacobus, aan de in God den Vader geliefden, Jud. 1:1.

Maar hun spreken en schrijven sloot Gods spreken niet uit, noch omgekeerd Gods werk in dezen dat van hen. Zij waren in dat schrijven geheel dienstknechten Gods. Die hen in hunne persoonlijkheid had gevormd, in hunnen levensloop geleid, en die hen ook bij hun onderzoeken en denken en aandoeningen en schrijven niet aan zichzelf heeft overgelaten, doch bestuurd in volstrekten zin.

Dat kan Hij doen, want Hij is God, Jes. 10:5—15; Ps. 139:1—18; Spr. 16:1 en 9; Matth. 10:20. Dat is Zijne grootheid, en dat is de kleinheid van den mensch. Alle deïstische gedachte, alsof God niet kon werken, waar en voorzoover de mensch werkt, en de mensch niet, als God werkt, moet hier uitgebannen wezen. Het lot wordt in den schoot geworpen, maar het gehele beled daarvan is van den Heere, Spr. 16:33. God heeft mij voor uw aangezicht gezonden tot behoudenis des levens, zeide Jozef tot zijne broeders, die hem naar Egypte verkocht hadden, Gen. 45:5; 50:20. Kajaphas zeide: het is ons nut, dat één mensch sterfe voor het volk, en het gehele volk niet verloren ga. Maar Johannes teekent daarbij aan: dit zeide hij niet uit zichzelf, maar zijnde hoogepriester in dat jaar profeteerde hij, dat Jezus sterven zoude voor het volk, Joh. 11:50 en 51.

De Heilige Schrift is Gods woord, hoewel door menschen dienst.

Daarom heeft zij ook absolute, Goddelijke autoriteit, gelijk onze Heiland en Zijne apostelen die aan haar toekennen. Ook Hij Zelf moest Zich houden aan hetgeen geschreven staat, in hoe pijnlijke omstandigheden Hij Zich ook mocht bevinden, Matth. 4:4. Zij hebben Mozes en de profeten, dat zij die hooren, liet Hij Abraham zeggen, Luc. 16:29. Het woord Gods kan niet gebroken worden, zeide Hij, sprekende van een psalmwoord, Joh. 10:35. Zoo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben, sprak Jesaja, 8:20. Ik schrijf hem de voortreffelijken Mijn wet voor, maar die zijn geacht als wat vreemds, zegt de Heere in Hos. 8:12. Het woord Gods is levend en krachtig, Hebr. 4:12, en wij moeten daarop acht geven, Hebr. 2:2 en 3; II Petr. 1:19; Openb. 22:18 en 19.

Wel is waar, dat in de Heilige Schrift ook woorden van satan, Gen. 3:4 en 5; Matth. 4:9, goddeloozen, Gen. 4:23; Num. 16:13, zondigende geloovigen, I Sam. 27:1; Jerem. 20:14—18, voorkomen, maar dit verhindert niet, dat de gehele Heilige Schrift Gods woord is en als zoodanig erkend moet worden. Want door Zijne opneming dier woorden in Zijne Heilige Schrift waarborgt God, dat metterdaad zoo werd gesproken door de ter plaatse genoemden, en waarschuwt Hij ons, om niet aldus te doen.

De Heilige Schrift bevat niet slechts Gods openbaring maar is ook zelve Goddelijke openbaring.

De Heilige Schrift is niet maar de oorkonde der Godsopenbaring, maar ook zelve openbaring. Het zijn maar niet menschen, die op feilbare wijze daarin mededeelen, wat God eens, aan hen of aan anderen, of door Zijne daden, openbaarde, maar het is God Zelf, die daarin Zijne openbaring geeft. Veel van hetgeen er in staat, werd tevoren niet geopenbaard, zooals de brieven in het Nieuwe Testament, en de Openbaring aan Johannes. Zulks kan ook het geval geweest zijn met deelen van het Oude Testament, als Psalmen, profetieën, Spreuken. Maar ook voorzoover de Heilige

Schrift verhaalt, wat God tevoren openbaarde door werken en woorden, en door het spreken Zijner profeten, is ook dat Goddelijke openbaring. Goddelijk referaat en Goddelijke resumtie. Hij heeft Zijne dienstknechten dat doen mededeelen en samenvatten op die wijze en in die woorden. Hebr. 7:1—3 leert, dat ook de wijze waarop Melchizedek op het Bijbelblad in Gen. 14 voorkomt, Goddelijke openbaring geeft. Niet slechts de inhoud bevat openbaring, Rom. 15:4, doch ook de manier waarop iets staat beschreven, Matth. 19:8; 22:44.

S. GREIJLDANUS.

Het peil gehandhaafd.

Jaap Kolkman: Janus Krul en Zoon. — Uitg. N.V. Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

De boekenweek werd weer gehouden, om de belangstelling te vergrooten voor een der belangrijkste cultuurgroederen: het goede boek.

Dat er veel gelezen wordt is een onomstootelijk feit en zelfs in dezen spannenden tijd wordt het boek niet vergeten. Veel boekhandelaren hebben zelfs kunnen constateeren, dat de verkoop de laatste maanden is toegenomen. Er blijkt een groote voorkeur te bestaan voor de romantische werken, waarbij de Scandinavische, in vertaling, nog veel aantrekkingskracht schijnen te bezitten.

Waarom die voorkeur is te danken, is niet gemakkelijk vast te stellen. De oorzaken kunnen zeer ver uit elkaar liggen. Bij den een zal het vreemde land, de andere volkszeden, de romantische natuur een rol spelen, terwijl een ander zulke boeken slechts leest uit sympathie voor de Noordelijke volken. Wat dan ook de oorzaak moge zijn, het feit blijft, dat het boek in grooter trek is dan eenigen tijd geleden.

Er zou dan ook slechts reden tot blijdschap zijn, als inderdaad de verhoogde belangstelling het goede boek betrof. Wie echter eenigszins op de hoogte is met den stroom van literatuur, die jaarlijks aan de persen ontspringt, weet dat deze grootendeels gevoerd wordt door tal van soorten ontspanningslectuur, van den sensationeelsten detectievenroman af tot de sentimenteelste liefdesgeschiedenis toe.

Voor het goede boek blijft niet zoo heel veel plaats over, nog afgezien daarvan, dat, wat de critiek een goed, d.w.z. literair verantwoord boek noemt, voor christenen meestal onaanvaardbaar is. Toch is er ook voor de laatste in het afgelopen jaar geen reden tot groote ontevredenheid geweest. Het ene jaar brengt een betere oogst dan het andere, want niet elk jaar kan een goed schrijver een roman geven. De christelijke critiek mag dan dit jaar geen zeer voornaam literair werk hebben kunnen begroeten, er zijn toch verschillende romans en verhalen verschenen, die den toets van een behoorlijke critiek konden verdragen en niet behoefden te worden achtergesteld bij het gros der boeken van „den anderen kant". Het peil, vooral van wat als leetuur wordt aangemerkt, staat stellig hoger dan vroeger wel het geval was. Een reden tot blijdschap, maar ook een aansporing om voort te gaan, want wij zijn nog lang niet, waar wij konden zijn, als christen-kunstenaar en -volk elkaar in wederzijdsche waardeering vonden.

* * *

De bovenstaande opmerkingen, naar aanleiding van de boekenweek, hebben slechts ten deele betrekking op het nieuwe boek van Jaap Kolkman: Janus Krul en Zoon. Als men het boekjaar laat beginnen met de boekenweek, dan is toevallig Kolkman's roman de eerste van de in dit jaar in ons blad te bespreken werken.

Nog niet zoo lang geleden heeft hij zijn eerste-ling gepubliceerd. Zulk een vruchtbaar talent kan verblijdend zijn, als het peil van het verdere werk minstens gelijk of liever nog stijgend is, het kan echter ook ontlaarden in veelschrijverij. Nu kan men bij een tweede boek daar nog niet van spreken, en de nieuwe roman vertoont nog veel goede eigenschappen, maar van een vooruitgang kan men hier toch niet gewagen.

Het eerste boek was een roman over het zee-mansleven. „Job Andersom" vertoonde een goed schrijverstalent, dat meer teekening van het milieu, dan zuivere psychologie gaf. Dat zelfde komt ook uit in het nieuwe werk, waarin het leven van een sloopers beschreven wordt. Ook hierin blijkt de schrijver goed bekend met het risquante sloopers-bedrijf. Er zit gang in het verhaal; de opeenvolgende gebeurtenissen brengen verhoogde spanning, er zit voldoende afwisseling in het verhaal om den lezer te boeien, maar de psychologische ontwikkeling bevredigt niet geheel. De schrijver houdt van sterke kleuren en de overgang daartussen is wel eens te onharmonisch.

Het verhaal is eenvoudig. Janus Krul heeft een lamme hand, maar is desondanks een flink werkmans. Om zijn lichaamsgebrek van jongsaf bespot, heeft zich een wraakgevoel bij hem diep ingewor-

teld. Hij zal laten zien, dat hij wat kan en hij bereikt ook wat. Zijn eeroover is echter groot. De smaad van zijn familie moet glanzend gewroken worden. De zoon die hem geboren wordt, zal een hoogte bereiken als niemand in zijn familie. Heel goed beschreven is in dit verband de angst van den vader, of het kind welgeschapen zal blijken of niet; de eindeloze moeiten, kosten en zorgen die hij zich getroost als blijkt, dat ook dit kind een lamme hand heeft. Verklaarbaar en aannemelijk is ook het optreden van den vader tegenover zijn zoon: een paedagogie die berust op de wet der vergelding, den raad zich een weg door het leven te slaan, zij het ten koste van den ander. Het heele leven van den ouden Krul is verder gewijd aan de wegbereiding voor den zoon.

Te veel blijft in het donker van het woonschap de moeder verborgen, ook een mismaakte, maar in tegenstelling met haar man, een vroom mensch. Erft de zoon den lichaamsbouw van den vader, zijn inborst is die zijner moeder en daarom is het jammer dat te weinig over het geestelijk contact met de moeder gesproken wordt. Zij sterft immers vroeg; de schok over een wrekende wandad van haar man is zoo hevig, dat haar hart bezwijkt. Haar invloed is echter zoo blijvend, dat zij ten slotte de overwinning behaalt. Maar te veel overweegt in het boek de klinkende dadenreeks van den vader.

Heel goed is de verhouding tusschen vader en zoon beschreven: een liefde zonder innerlijk contact. Uit liefde begaat de vader ten slotte een misdaad. Liefde en eeroover maken hem zoo blind, dat hij niets bemerkt van 't bedrog van zijn patroon, die hem uitbuit en zijn eeroover, de opvolger te worden in het bedrijf, prikkelt, om zijn eigen geldzucht te bevredigen. Hier vooral komt de auteur tot sterke tegenstellingen. Tegenover de karakterfouten van de beide mannen, die hun uiterste expansiegrenzen meermalen bereiken, staat de stille jongen met zijn vrome en werkzame natuur. Onnoodig en overdreven lijkt me daarin de situatie bij het faillissement, waarbij een borrel en de bijbel evenveel opbrengen. De tegenstelling zoover door te voeren leidt licht tot melodramatiek, die niet erg treft. Het slot, dat even geforceerd is, zweemt daardoor ook naar effectbejag. Dat de gieraard zo lang zijn ijzer vasthoudt en zo lang, zelfs als hij stervende is, den verkoop ophoudt, dat hij juist één dag te laat dezen afsluit, is misschien uit zakelijk oogpunt een verdiende straf — psychologisch verantwoord is het niet. Wel zou men kunnen aanvaarden, dat de vader, als zoo in eens zijn luchtkasteelen ineenstorten, zich gewonnen geeft en geestelijk zijn zoon vindt, zoodat er nu een echte compagnonschap ontstaat tusschen vader en zoon, die niet berust op de kracht van handen, maar die alles verwacht van Boven. En toch mist men ook het langzaam rippen van het zaad des geloofs; de zoon met zijn sterk geestelijk leven blijft, als de moeder, te veel op den achtergrond.

Kolkman heeft in dit nieuwe werk zich gehandhaafd, al is er niet van ontwikkeling te spreken. Hij blijft te veel zijn aandacht wijden aan het uiterlijke, maar weet dat spannend te verwerken. Zoo kwam hij nog niet tot den bezonken, doorwrochten roman, maar wel heeft hij een boek geschreven dat velen zal kunnen boeien.

Gron.

H. S.

INTER NOS.

PAPE - de Afscheiding - JANSSEN.

XII. (Slot.)

Vergeeten heldenmoed.

„Te Veen", aldus Pape (3 Maart '36), „neemt de scheiding niet toe.

„Van Rhee heeft in stilte, des nachts om twee uur, de naastvoorgaande week Veen verlaten, en woont te Gorinchem. — Van Rhee is werkelijk geschorst door zijne partij. — Het geval van Van Rhee heeft de gemoederen aanvankelijk neerge-slagen, dog zij zijn opnieuw opgewekt door de geruchten uit Vriesland; het ware te wenschen dat ik zekere berichten uit deze Provincie bezal, om er gebruik van te kunnen maken."

Janssen wapent dan Pape (8 Mrt):

„Omtrent Vriesland weet ik niets kwaads, in-legendeel worden de sectarissen daar zeer in toom gehouden, zoo door de kracht van het kerkbestuur, als het beleid van den Gouverneur — zelfs te Drog-ham, de gewezen standplaats van Van Velzen, is het aantal van hen, die zich openlijk afscheiden, gering... De scheurmakers gevoelen dat het Gouver-nement niet gemakkelijk zal zijn."

Kunnen wij, Gereformeerden, ons eigenlijk nog wel indenken dat onze overheid de institueering onzer kerken heeft willen verhinderen?

Scriba Pape heeft zich intusschen (weer) in politiezaken gemengd (brief van 3 Maart):

„Verleden week ben ik expres in 's Bosch ge-